Jericho

Původ materiálu
Marta Sedláčková
Pořadí v lekci
36

Téma

Bůh bojuje za Izrael. Izrael se nesmí spolčit s tím, proti čemu Bůh bojuje.

Cíle

- Děti si pomocí vyprávění s vlastním zapojením ukáží, že Bůh je silnější, než všechny hradby a nepřátelé a že s ním není třeba se bát. (předškoláci)
- Děti uslyší příběh o tom, jak za Izrael bojuje Bůh, i za ty, kdo se k Izraeli přidávají jako Rachab. (mladší školní)
- Děti pochopí, proč bylo nutno Jericho zničit (mladší školní) a přemýšlí, co ve vlastním životě je třeba odmítnout, vykořenit, zbořit. (starší školní)

36.1 Pro učitele

Biblický text: Joz 6

36.1.1 Výkladové poznámky

Kniha Jozue a problematika násilí v Bibli (exkurz)

Zaslíbená země je před příchodem Izraele obydlená. Obyvatelstvo žije v mnoha nezávislých městských státech s opevněným městem, vlastním vládcem, králem, vlastním božstvem. Vstup do země je líčen jako série úspěšného dobývání obrovského území. Bůh je zde představen jako ten, který bojuje za svůj lid (proti cizím bohům).

Je třeba si uvědomit, že biblické podání sleduje nějaký záměr — obrazně řečeno je spíš kázáním, výkladem událostí, než historickým dokumentem precizně zaznamenaným historikem s nadhledem. Proto můžeme při srovnání historických údajů, které máme např. z vykopávek a dalších zdrojů, a biblického textu dojít k tomu, že se liší.

Jericho pravděpodobně již nebylo opevněným městem, když k němu Izraelci přišli. Dobyté území bylo územím Izraele až v době Davida, Šalamouna a později — kniha Jozue toto zhušťuje do jedné generace. Země byla obydlená a Izrael nevybil všechny obyvatele, naopak s velkou částí se mísil, resp. zůstávali žít vedle izraelských kmenů (zachováno například i jako příběh o Gibeonu).

Vůbec vznik rodů a kmenů, ze kterých vzešel Izrael, je dlouhý a složitý proces, podle archeologů část kmenů byla tvořena původním kenaanským obyvatelstvem. „Usazení hebrejského lidu v Kenaanu není výsledkem bleskové války nebo invaze nějaké cizí armády.“ (Thomas Roemer)

Pro? je kniha Jozue napsána tedy tak, jak je napsána? (Odpověď na ni nám pomůže vysvětlit i otázku *pro? je v knize Jozue tolik násilí?*)

Jako úvod do knihy Jozue si můžete přečíst kázání Martina Prudkého, které se začátkem knihy Jozue zabývá.[1]

Nabízím i krátké shrnutí z knihy *Skrytý B?h* od Thomase Roemera:[2]

- Sbírka příběhů o dobývání (Joz 1–12) byla formulována v asyrské době (okolo 620 př. Kr.), kdy Jóšijáš se pokouší do Judského království začlenit území bývalého Severního království — kniha Jozue expanzi ospravedlňuje.
- Z Boha je tu válečník, vojevůdce, dobyvatel — to je dobová inspirace u Asyřanů a Babylóňanů (národní bůh zasahuje ve prospěch svého lidu). Roemer uvádí asyrské texty o dobývání, které byly přímou inspirací.
- Autoři po vzoru asyrských vyprávění zdůrazňují válečnický obraz Boha, který neváhá vyhladit radikálně všechny nepřátele Izraele. Je to polemický cíl, který chce dokázat, že Hospodin je silnější než všechna ochranná božstva ostatních národů a nikdo nemá právo okupovat Kenaan (což se týká i Asýrie). Přejímání asyrského vzoru vlastně působí podvratně vůči Asyrii.

Jak z toho ven?

- Bible představuje různé obrazy Boha. Bůh–válečník je jen jeden z nich. Některé texty tento obraz dokonce opravují nebo kritizují. I samotná kniha Jozue obsahuje i jiné důrazy — např. Joz 1,8 — kde je Jozuovi připomínán zákon (Tóra) jako to rozhodující pro život v zaslíbené zemi (nikoliv vojenské útoky).

- Příběh si vyprávějí ti, kterým byla odňata veškerá politická a vojenská moc (Izrael v zajetí) — obraz Hospodina válečníka neslouží k ospravedlnění lidského válčení, ale je to formulace naděje, že Bůh zasáhne ve prospěch svého lidu (podobně např. i kniha Zjevení!).
- I podle Bible mnoho měst zůstalo nedobyto, jen tři města srovnána podle Bible se zemí (Jericho, Aj, Chasór). Na mnoha místech zůstaly kenaanské enklávy, které samozřejmě zachovávaly vlastní tradice a náboženství.
- Pobití nepřátel je „především ideologický příkaz, který ve starozákonní době nikdy nedošel naplnění… autoři… měli strach, aby Izrael kontaktem s „ostatními“ neztratil svou identitu.“ Obranná pozice je tu vyjádřena značně agresivně.
- Jména lidí a míst mohou někdy také odkazovat na různá božstva, nikoliv na konkrétní osoby nebo historická města. (Např. Jericho je město měsíčního boha.)
- Náboženství Kanaanu je třeba prezentovat i tak, že má své důsledky v jednání lidí — není to nic neškodného. „U varování před modlářstvím nejde o nic menšího než o varování před určitými náboženskými praktikami (věštecké — poznávání vlivu kosmických a božských sil) a určitým životním stylem, který z daného náboženství vyplýval. Nejde tedy o typickou náboženskou nesnášenlivost nebo přezíravost Izraele, ale o modelové vysvětlení, že některé náboženské kulty je zapotřebí odmítnout.“[3]
- Izraelci přicházejí jako dědicové země, která byla zaslíbena jejich předkům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. Je to obraz věrnosti Boha, který jim zemi slíbil — ale tuto zemi mohou zas ztratit, pokud nebudou oddáni Bohu.
- Centrem Písma (jak v židovství, tak v křesťanství) není kniha Jozue, nýbrž Tóra (pět knih Mojžíšových), resp. Kristus. Existuje určitá hierarchie důležitosti.
- Jako křesťané, Ježíšovi učedníci, musíme na tyto příběhy hledět Ježíšovou optikou — síla nespočívá v násilí, vyhubení toho, co nás zvenku znejišťuje, ale v milosrdenství a oběti. Ano, Bible takové obrazy Boha obsahuje (a my k nim máme také sklon), je třeba si jich být vědom, ale je nebezpečné a nekřesťanské vidět ohrožení a zlo jen mimo sebe, v druhých.

Výkladové poznámky k Joz 6

- *Liturgické procesí:* lid se pod Jozuovým vedením nešikuje do války, ale spíš pro bohoslužebnou slavnost. To je zřetelné z toho, že v čele zástupu jdou kněží a truhla smlouvy. Truhla smlouvy je vnímána jako trůn neviditelného, přesto však přítomného Hospodina. On sám bojuje proti Jerichu a jeho božstvům. Troubení na rohy (zvířecí roh tvoří nástroj zvaný šofar) se používá v židovství dodnes (na židovský nový rok, Den

smíření). V dřívějších dobách se jím ohlašovala sobota, upomíná na mnohé příběhy Izraele.[4]

I počet dní obcházení (sedm) není popis dobývací techniky, ale je znamením, že jde o Boží dílo, které dokoná.

Z historického hlediska leželo opevnění Jericha již století v troskách, když k němu Izraelci přišli. Proto Bible také nepopisuje boj. *Jericho* je tu prezentováno jednak jako klíč ke vstupu do země, dále také jako reprezentant kenaanského náboženství, se kterým se Izrael nesmí spolčit. (Aktualizace viz starší katechetická přípravka na webu katecheze.[3])

- *Klaté:* z Jericha nesmí zůstat kámen na kameni — Jericho je nereformovatelné město. Je tak spjato se svým náboženstvím, že ho není možno zachovat, Izrael se od takového náboženství a jeho protibožských a protilidských praktik musí distancovat. Zpráva je formulována zpětně, jako odmítnutí určitého typu náboženství, nikoliv jako příkaz k vybíjení. (Problém vyhlazování nepřátel viz úvod k celé knize.)
- *Rachab:* pohanka, která se obrátila k Bohu. I její příklad ukazuje, že zde nejde především o smrt nepřátel, ale o příklon k Bohu, k jednání, které vede k životu. Je tu místo pro milosrdenství — a to nejen pro Rachab, ale pro všechny, kdo věří Bohu (shromáždění do Rachabina domu je výrazem důvěry v Boha a odvrat od vlastních božstev).

36.1.2 Úskalí

Problematika vyhlazování nepřátel je jednak popsána v úvodu, dále také poměrně podrobně ve starší úloze Abigail Hudcové, ve které se autorka věnuje vysvětlení, jak je možno vidět příběh Jericha aktuálně — co může být tím protibožským životním stylem.[3]

36.1.3 Odkazy

Odkazy na starší katechetické přípravky, pracovní listy a další materiály použité v této úloze najdete na adrese http://goo.gl/RHqQQq, pod číslem úlohy (36).

36.2 Pro děti

36.2.1 Předškolní děti

S p?edškoláky op?t pracujeme pomocí krajiny z šátk? a postavi?ek. Záv?r je naplánován jako interaktivní, p?edpokládá, že i u?itel/ka NŠ se do toho herecky a p?vecky vloží. Kdo si netroufá, m ?že z?stat u vypráv?ní. P?íb?h kon?í u pádu hradeb, nev?nuje se zni?ení m?sta; koncentrace na Boží zásah.

Před děti stavíme krajinu z minulých vyprávění, společně vzpomínáme — žlutá, to je poušť, modrá, to je Jordán, zelená, to je zaslíbená země. A v ní stojí město (stavíme hradby z kostek), pamatuje si někdo, jak se město jmenuje? Jsou jeho obyvatelé přátelé nebo nepřátelé? Jericho je město, kde se vysmívají Bohu, jsou to Boží nepřátelé a nepřátelé Božího lidu.

Všichni ve městě věří tomu, že kdo má velké hradby, tak ten neprohraje. Proto svoje hradby zvyšovali a pořádně opravovali. *(M?žeme s d?tmi hradby vylepšit — druhé patro, dvojitá ze? apod.)* Zavřeli brány a mysleli si, že jsou v bezpečí a za hradbami se můžou v klidu Bohu posmívat. *(V Jerichu mohou být také figurky Jerišan?.)* Ale Bůh je větší a mocnější, než všechny hradby. *(V Jerichu to ví jen jeden ?lov?k. Jak se jmenuje? Je to Rachab, která zachránila zv?dy — postavíme do Jericha figurku jiné barvy.)*

K městu přišli Izraelci *(figurky, postavi?ky)*. Viděli hradby.

„To jsou ale pořádné hradby! Ty nezboříme," říkají si. Možná se i docela báli.

Co myslíte, co je potřeba na zboření takových hradeb? Dobývací stroj? Nebo dělo? Podkopat je? *(D?ti jist? n?co vymyslí.)*

Izraelci taky vymýšleli spoustu věcí, ale Jozue pořád vrtěl hlavou: „Ne, to ne." A pak to lidem vysvětlil: „Pán Bůh se rozhodl, že ty hradby zboří písničkou. Jen mu důvěřujte a nebojte se! Všichni se seřadíme do zástupu a město obejdeme. První půjde Hospodinova schrána — to abychom věděli, že tady nás vede Pán Bůh a on zboří hradby Jericha. Při obcházení budeme úplně potichu. A zítra zas. Až sedmý den pořádně zahrajeme na nástroje, zazpíváme a zařveme a hradby spadnou. Důvěřujte Bohu!"

(Šeptem) A teď, děti, se naučíme takovou podobnou písničku. *Nau?íme d?ti refrén písn? B?h je záštita má (SV 23) nebo Pán B?h je síla má (apod.), pokud neumíme zpívat, m?žeme skandovat (B?h je záštita má [3×], s ním nemusím se bát).*

Izraelci se seřadili před Jerichem, pomodlili se a vyšli.

S dětmi se seřadíme kolem stolu (nebo podlahy), kde máme krajinu Jericha, určíme jedno dítě vepředu, které ponese krabičku — schránu smlouvy, druhé dítě, které bude na prstech ukazovat, kolik jsme ušli kol, případně další dítě, které bude mít za úkol zachránit figurku Rachab. Ostatním dětem můžeme rozdat nástroje, štěrchátka, bubínky, atd. Potichu jich

obejdeme šest kol, při sedmém zpíváme či skandujeme. Na závěr rozbořímе společně kostky Jericha a zachráníme Rachab. Zařveme si společně hurá a ještě několikrát můžeme zazpívat refrén písně Bůh je záštita má.

(Rozřáděné děti necháme ještě jednou zakřičet a pak zklidníme. Pokud pořád křičí, osvědčilo se jim dát časový limit [1 minuta], kdy musí [!] křičet, rády pak přestanou.)

Zakončíme modlitbou (držíme se za ruce): Bože, děkujeme ti, že jsi silnější než všechny hradby, že přemáháš všechny nepřátele a že s tebou se nemusíme bát.

Děti můžeme na závěr nechat si hrát s kostkami, případně pomocí dalšího dekoračního materiálu nechat postavit město bez hradeb, místo pro dobré žití.

Pomůcky: Šátky (žlutý, modrý, zelený), figurky tří barev (Izraelci, Jerišané, Rachab), kostky na hradby, schrána smlouvy, hudební nástroje.

36.2.2 Mladší školní děti

Zvažte, jaké téma zd?razníte — jestli z?stanete v první ?ásti p?íb?hu a tématem bude, že B?h bojuje za Izrael a záchrana Rachaby, která se p?iklonila k Bohu, nebo p?ejdete i do druhé ?ásti p?íb?hu, kde se ni?í m?sto a tématem je tedy jedine?nost Boha a nutnost toho, aby se Izrael nespol?oval s nikým cizího náboženství, tzn. nep?ebíral jejich životní zam??ení. V p?ípad?, že se budete v ?novat i druhému tématu, zestru?n?te první ?ást.

„Dědo, tak dneska nám povídej, jak to bylo s Jerichem, vždyť jsi nám to slíbil!“

„Dobře, řeknu. Ale schválně, pamatujete si, jaké znamení nám měla nechat Rachab, abychom poznali její dům?“

„Mmm… červený provázek na okně?“

„Správně. Tak poslouchejte!“

Celý lid izraelský stál na břehu Jordánu. A před námi velké město, které jsme měli dobýt. Jerišské hradby byly opravdu velkolepé, vysoké a silné. Zdály se nedobytné, když obyvatelé zavřeli a zamkli brány. Do města se nebylo jak dostat, nikdo nemohl vejít ani vyjít.

Jozue si nás svolal, aby nám vysvětlil taktiku boje.

„Poslouchejte a neděste se! Bůh nám Jericho vydal do rukou. Vzpomeňte si, přeci víme, že obyvatelé Jericha jsou plni obav. Kdo nemá odvahu, nebude mít ani sílu se bránit.“

„Takže si máme připravit luky, šípy, zápalné šípy, sehnat beranidlo na brány…?!!“ ptal se hned nějaký nedočkavec.

Ale Jozue hned mával odmítavě rukama: „Stop! Ne, takhle ne! Tohle je Hospodinův boj! Naše práce je, abychom mu důvěřovali! Pěkně si ty luky, šípy a beranidla srovnejte v táboře, nebudete je potřebovat.“

„Cože? Jak to město teda dobudeme?“

„Nech mě domluvit. Poslouchejte. Seřadíte se všichni, ale ne jako k boji. Napřed půjde čestná stráž. Pak sedm kněží ponese sedm polnic, to jsou ty trubky z beraních rohů, a budou vyhrávat písně. Pak půjde schrána smlouvy, protože Hospodin bojuje za nás. A pak půjdou všichni ostatní, pěkně potichu, žádné vyřvávání, prostě jen jděte a poslouchejte, jak hrají na trubky. Tak to budeme dělat šest dní. Teprve sedmý den, až vám řeknu, až uslyšíte táhlý tón beraního rohu, začnete křičet a řvát.“

„A to jako pak ty hradby spadnou?“

„Ano, pak ty hradby spadnou. Jen důvěřujte Bohu.“

(Večer jsme se dohadovali, co by asi bylo nejlepší hrát za písničku při tom pochodu. Jestli třeba Bůh je záštita má, Pán Bůh je síla má, Jen ty Pane můj nebo Hrad přepevný jest Pán Bůh náš. To jako aby v Jerichu věděli, že se za ty hradby můžou schovávat a smát se nám, ale před Bohem nemají šanci. Nenapadá vás taky něco? Dětem můžete rozdat texty písní a nechat je rozhodnout.)

Druhý den, za časného jitra jsme se shromáždili a seřadili za schránou smlouvy. Kněží spustili píseň a my jsme se vydali za nimi. Šli jsme všichni, i s dětmi. Tatínkové občas museli nějaké kluky napomenout a maminky dělaly pšt! a kolíbaly malé děti, aby nekřičely. Nebylo opravdu nic slyšet, jen naše kroky a někde vepředu píseň o Hospodinu a jeho síle. Obešli jsme město a vrátili se do tábora. Jerišáci koukali z hradeb, nesmáli se, spíš byli vyděšení. A druhý den zas. A třetí jsme šli a čtvrtý den taky. A pátý a šestý. Hradby se ani nehnuly, ale obličeje jerišáků, které jsme občas zahlédli, byly čím dál tím vyděšenější.

Sedmý den ráno rozdal Jozue instrukce trochu jinak.

„Dnes půjdeme sedmkrát. Šestkrát jako doteď, pěkně potichu. Ale až půjdeme po sedmé a já dám rozkaz táhlým tónem trubky, začnete křičet, ječet, řvát, hulákat jako když se jde do boje. Bůh vám město vydal. Zachráníte z něj jen Rachab a její rodinu! Vy dva, zvědové (to řekl nám), se nikde nezdržujte, aby Rachab zůstala v bezpečí. Odveďte ji hned z města.“

Mrkli jsme na sebe, celou dobu, co jsme obcházeli město, dobře jsme se koukali, kde visí z okna ten červený provázek a bylo nám jasné, kde a jak máme v rozhodující okamžik stát.

A pak se Jozue obrátil k celému shromáždění a velmi důrazně povídá: „A ještě něco vám musím říct. Je to velmi důležité. To město nebudeme nijak zachraňovat. S nikým se nebudete kamarádit. Domy zbourat. Žádná kořist. Lidi taky nešetřete. Prostě tady zůstane holá pláň!“

Někteří lidé začali protestovat: „A proč? Vždyť to je tak pěkné město!? Šikovné, mohli bychom se v něm usadit.“

„Ne. Je to rozkaz. Dovolím vám nechat domy, a vy si je zabydlíte, shlídnete se v jejich bohatství a budete opovrhovat chudými. Necháme stát hradby, a vy si budete za chvíli myslet, že nepotřebujete Boha, že stačí hradby. Nechám vás ženit se a vdávat s jerišskými, a oni vám brzy řeknou: ten váš Bůh je na nic, zkus nějaké věštění a čarování, to je jistější, úroda bude hned. A vy to zkusíte. A pak nebudou stačit kouzelné předměty, tak začnete obětovat lidi, slabé a děti. Budete si myslet, že vystačíte s vlastní chytrostí a silou. Ne, prostě ne. Tohle město je zkažené a nedá se napravit. Spíš by zkazilo vás, než vy byste ho napravili.“

„A co Rachab?“ ozval jsem se, „ta přece věří Bohu?!“

„Ano, Rachab věří Bohu a nedělá to z vypočítavosti. Rachab je pod naší a Boží ochranou. Tu zachraňte! I její rodina patří k ní a všichni, kdo jsou v jejím domě. Kdo věří v Boha, mohl se zachránit s ní.“

A tak jsme vyšli. Obcházeli jsme město. Šestkrát. Když jsme šli posedmé, na hradbách už nikdo nestál, nikdo město nebránil. A pak zazněl povel k útoku. A my začali křičet, řvát a ječet. A ty velkolepé hradby najednou spadly. Stalo se to, tak jak nám to Bůh slíbil. Bylo po Jerichu. Žádné hradby Boha nezastaví.

My dva jsme běželi hned k domu Rachab, který byl označený červeným provázkem. Tísnila se tam celá rodina. Vypadali, že mají strach. Jen Rachab říkala stále všem: „Nebojte se, nebojte se! Bůh nás zachrání!“

„Ano, jste pod Boží ochranou!“ řekli jsme jim a vyvedli jsme je z vřavy až k našemu táboru u Jordánu. Tam dostali najíst a mohli si odpočinout. Tak skončilo to pyšné a protibožské město. Cesta do zaslíbené země byla volná. Bůh nám zemi slíbil a teď nám ji dal.

Pomůcky: Červený provázek.

36.2.3 Starší školní děti

Toto zpracování počítá s dětmi téměř konfirmačního věku, které jsou schopny vnímat věci v různých rovinách, jsou schopny nahlédnout, že dobytí Jericha je v určitém smyslu modelový příběh o naprostém oddělení se od Bohu nepřátelského jednání. S Jerichem se tu pracuje jako s podobenstvím.

Starší děti příběh o dobytí Jericha jistě slyšeli. Nechte je příběh převyprávět (znalý vypráví neznalým, pokud znají všichni, začne jeden jednou větou, druhý pokračuje, atd.).

Kdo u Jericha vyhrál? (Jozue? Izrael? Nebo vlastně Hospodin?)

Dále se dětí ptejte, zda vědí, jak to s Jerichem bylo dál, když padly hradby. Pokud nevědí, pak jim řekněte, že Jericho muselo být celé zničeno, včetně všech domů, lidí i zvířat.

Proč je to tak v Bibli zapsáno? (Z úvodu víme, že vybíjení obyvatel je spíše ideologický příkaz, nikoliv zápis historické skutečnosti, proto je otázka formulována „je zapsáno v Bibli“, nikoliv „proč museli vybít Jericho“.) Co myslíte? Můžete nechat děti vymyslet vlastní odpovědi, nebo jim představte varianty:

a) Bůh je pomstychtivý;

b) Izraelci jsou pomstychtiví;

c) je to taktika, obyvatelé dalších měst se budou bát;

d) Jericho by svádělo Izraelce k jinému náboženství;

e) Jericho se nedokáže změnit k dobrému.

(Nejsprávnější jsou asi odpovědi d a e, to byl záměr biblického vypravěče; z následujících kapitol víme, že fungovalo i c, dobytí Jericha vzbudilo bázeň ostatních měst).

Shrňte: Autor, který psal knihu Jozue, chce posluchačům říct — některé věci je třeba naprosto jasně odmítnout. Distancovat se od nich (distance — být ve vzdálenosti). Proto napsal, že Jericho bylo srovnáno se zemí, nezbyla po něm než pustá pláň — prostě zřetelně a jasně: „Takhle ne!“

Jaké to jsou věci, se kterými Bůh nesouhlasí? Potkáváte se s něčím takovým ve vašem okolí?

Dokážete se od toho distancovat, tedy dát jasně najevo, že takto jednat nechcete, odmítnout to?

Máte na to dost sil? Z příběhu o Jerichu můžeme taky slyšet, že když nemáme dost sil se postavit zlu, Bůh nám pomůže, dostaneme jeho sílu.

Prosíte o Boží sílu? Jsou nějaké písně, které vám dodávají odvahu postavit se zlu?

36.2.4 Přesah

V příběhu o dobytí Jericha je možno s dětmi, které přemýšlejí nad násilím v Bibli, pracovat také s tím, jak vyprávění o Jerichu vznikala (viz úvod ke knize Jozue v úloze 34), jaké motivy vedly autory k tomu, že presentovali dobývání země jako větší masakr, než to skutečně byl.

36.3 Liturgie

36.3.1 Písně

Jozue ten porazil Jericho (SV 131); *B?h je záštita má* (SV 23); *Jen ty, Pane m?j* (SV 125); *Pán B?h je síla má* (HA 36); *Hrad p?epevný jest Pán B?h náš* (EZ 189)

36.3.2 Biblický text k zapamatování

Hospodin, váš Bůh, bojuje za vás. (Joz 23,10 b)

36.3.3 Rituál

Pán Bůh je síla má

36.3.4 Okénko do bohoslužeb

Při oslovení dětí v bohoslužbách může učitel nebo farář ukázat dětem červenou (karmínovou) šňůrku, provázek, a ptát se, zda jim to něco připomíná? Někoho? Kde by tu šňůrku mohli vidět a co znamenala? V nedělní škole dnes uslyší příběh, ve kterém došlo k veliké zkáze, ale zároveň také k záchraně těch, kdo se spolehli na Boha.

36.3.5 Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti, že bojuješ za nás, když nemáme sílu. Dej, ať ti důvěřujeme, že jsi s námi. Dej nám odvahu se postavit všemu zlému a nespolčit se s tím. Amen.

1 Dostupné z http://goo.gl/dspK47.

2 Roemer, Thomas: *Skrytý B?h.* Jihlava: Mlýn, 2006.

3 Hudcová, Abigail: *Pád Jericha.* Dostupné z http://goo.gl/JCZ0VN.

4 Viz http://goo.gl/3eJzpr.

Odkaz na pracovní list
33 Pád Jericha
33 Pád Jericha - st
Cílová skupina
Předškolní
Školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami I (Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút)
Biblický odkaz (kat)
Jozue 6